

Використані джерела:

1. Dina El Mahdy The Economic Effect of Bitcoin Halving Events on the U.S. Capital Market // Accounting and Finance Innovations // IntechOpen Book Series. URL: <https://www.intechopen.com/chapters/75977>.
2. China declares all crypto-currency transactions illegal / BBC News. – 2021. URL: <https://www.bbc.com/news/technology-58678907>.
3. China is kicking out more than half the world's bitcoin miners – and a whole lot of them could be headed to Texas / MacKenzie Sigalos // CNBC. - 2021. URL: <https://www.cnbc.com/2021/06/15/chinas-bitcoin-miner-exodus-.html>.
4. Криптовалюта: стан та тенденції розвитку / [Двуліт З.П., Передало Х.С., Тиліпська Р.Б та ін.] // Економічна наука. – 2019. - №1. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2019/4.pdf.
5. Твіт Маска обвалив біткоїн на 17%: за кілька годин криптовалюта відіграла половину втрат // Українські національні новини: інформаційне агентство. – 2021. URL: <https://www.unn.com.ua/uk/news/1928676-tvit-mask-obvaliv-bitkoyin-na-17-za-kilka-godin-kriptovalyuta-vidigrala-polovinu-vtrat>.

Приказюк Н. В.

Професор,

*Завідувач кафедри страхування, банківської справи та ризик-менеджменту,
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка*

Стужук Т. В.

Студентка 2 курсу магістратури,

*Спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,
Київський національний університет ім. Тараса Шевченка*

СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ «СИСТЕМНО ВАЖЛИВИЙ БАНК»

Банківська система відіграє важливу роль в економічному і соціальному житті населення, тому правильне, стабільне та узгоджене її функціонування вплинуть на результати діяльності економіки і держави в цілому. Фінансові кризи чітко виявляють високу залежність економік світу від стійкості таких інституційно-структурних угруповань, як системно важливі банки. Остання світова криза підтвердила важливість ролі системно важливих банків у провокуванні як світових кризових явищ, так і загроз в масштабах країни. Тому, в умовах світової глобалізації та ринкової трансформації, діяльність системно важливих банків є однією з найважливіших умов забезпечення сталого розвитку банківської системи, що обумовлює актуальність дослідження з метою вирішення проблем, пов'язаних з розробкою ефективних методичних підходів щодо встановлення сутності системної важливості вітчизняних банків.

Вагомий внесок у дослідження теоретичних основ діяльності системно важливих банків зробили такі вітчизняні науковці: Васильченко З.М., Версаль Н.І., О. Примостка, Р. Набока та інші. Підходи щодо ідентифікації та регулювання діяльності системно важливих банків розроблені в працях таких зарубіжних вчених, як Ч. Джоу, Ц. Фурфіне, М. Бека, Дж. Чепмена. С.Айвазян, Г.Пенікас, В.Лавренюк, С.Моїсєєв.

Метою роботи є розробка власного бачення дефініції «системно важливий банк» на національному рівні на основі аналізу теоретичних основ та особливостей їх діяльності.

Для вирішення поставлених завдань використовувались загальнонаукові та специфічні методи наукового пізнання. Логіко-діалектичний метод - для визначення сутності системно важливий банк. Методи аналізу, синтезу та порівняльного аналізу - для виявлення переваг та недоліків підходів до визначення сутності поняття «системно важливий банк».

Термін «системно важливий банк» був уведений після кризи 2008 – 2009 рр. З ініціативи Великої двадцятки у квітні 2009 р. було створено Раду з фінансової стабільності, а пізніше спільно із Базельським комітетом було введено поняття «системно важливий банк» та створені нові вимоги до капіталу за системну значимість [1]. Саме тоді було закладено методологічне підґрунтя до вивчення явища системно важливих банків.

У широкому розумінні системно важливі фінансові інститути (СВФІ) – це «банк, страхова компанія або інша фінансова установа, банкрутство якої чи її проблемний стан може викликати фінансову кризу при прямій дії або слугувати спусковим механізмом для поширення шоків» [2].

Базельський комітет визначає системно важливі банки як фінансові інститути, банкрутство або можливі проблеми яких призвели б до значних збитків для всієї фінансової системи та для економіки в цілому через їх розмір, складність та системну взаємопов'язаність [3]. Системно важливі банки поділяються Базельським комітетом на:

- глобальні системно важливі банки (діяльність яких значною мірою впливає на світову банківську систему);
- національні системно важливі банки (діяльність яких значною мірою впливає на банківську систему окремої країни).

Кожна країна повинна здійснювати їх регулювання та контроль, дотримуючись рекомендацій Базельського комітету. Тому глобальні системно важливі банки також можуть бути одночасно національними системно важливими банками у певних країнах і підпадати під контроль національних регулятивних органів [4].

В Україні, згідно з чинним законодавством, виділяють два терміни, які є аналогами поняття «національний системно важливий банк», а саме:

- «системоутворюючий банк» згідно із Законом України «Про банки і банківську діяльність» [5];
- «системний банк» відповідно до Постанови Правління НБУ «Про затвердження Положення про забезпечення безперервного функціонування інформаційних систем Національного банку України та банків України»[6].

Проте, найбільш наближеним до міжнародного визначення СВБ є визначення «системний банк», оскільки визначення поняття «системоутворюючий банк» є занадто вузьким. Системна важливість банку накладає на установу низку специфічних характеристик, які можуть мати як негативні, так і позитивні наслідки з економічної точки зору. Такі банки користуються більшою довірою з боку клієнтів. Крім того, системно важливі банки мають конкурентні переваги внаслідок дії ефекту масштабу.

Отже, системно важливі банки мають низку специфічних ознак, які формують їх системну важливість. До них відносять: нішову частку операцій на ринку, значні обсяги міжбанківських операцій, наявність специфічних послуг. В українському законодавстві економічний зміст СВБ, відповідно до міжнародних рекомендацій, найкраще відображає термін «системний банк». Під системно важливими банками слід розуміти фінансові установи, банкрутство або можливі проблеми в діяльності яких призвели б до значних збитків для всієї фінансової системи та для економіки в цілому з урахуванням їх розміру, складності та системної взаємопов'язаності.

Використані джерела:

1. Globally systemically important banks: updated assessment methodology and the additional loss absorbency requirement // Сайт Банку міжнародних розрахунків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bis.org/publ/bcbs255.pdf>
2. Yaseen Anwar: Managing Systemically Important Financial Institutions (SIFIs) // Speech by Mr Yaseen Anwar, Governor of the State Bank of Pakistan, at the second meeting of the Financial Stability Board (FSB) Regional Consultative Group for Asia, Kuala Lumpur. – 2012 (14 May).
3. Globally systemically important banks: updated assessment methodology and the additional loss absorbency requirement // Сайт Банку міжнародних розрахунків [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bis.org/publ/bcbs255.pdf>
4. A framework for dealing with domestic systemically important banks// Basel Committee on Banking Supervision. – 2012 (October) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bis.org/publ/bcbs233.pdf>
5. Закон України «Про банки і банківську діяльність» 7 грудня 2000 року № 2121-III // Відомості Верховної Ради України (ВВР) – 2001. – № 5-6. – 30 с.
6. Постанова Правління НБУ «Про затвердження Положення про забезпечення безперервного функціонування інформаційних систем Національного банку України та банків України» від 17.06.2004 р. №265.